

Som Paula

ONDREJ ŠTEFÁNIK

VÍTAZ
+!* Anasoft
litera
2017

TATRAN

ONDREJ ŠTEFÁNIK

Som Paula

TATRAN

Vyšlo vo Vydavateľstve TATRAN, Bratislava 2016 ako 5101. publikácia
a 128. zväzok edície Slovenská tvorba.

Prvé vydanie

Prebal a väzbu navrhol Michal Dvorský.

Zodpovedná redaktorka Eva Melichárková

Jazyková redaktorka Eva Mládeková

Technická redaktorka Janka Mišková

Sadzba RS servis, Bratislava

Vytlačila Těšínská tiskárna, a. s., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

u. fond
na podporu
umenia

Publikáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Copyright © Ondrej Štefánik 2016
Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2016

ISBN 978-80-222-0837-6

Mami, mami! Ja si to tu úplne pamätám, vtedy, keď som bol malý, pamätám si to tu.

Kričal Dávid. Chválil sa, že dokáže spomínať, že už aj on má svoju vlastnú minulosť. Skákal od radosti, pýtal si za spomienky pochvalu, netušiac, že za významné životné okamihy sú považované prvé slová a prvé kroky nôh, a nie prvé kroky pamäti. Tie nestoja rodičom ani za fotku. Dávid ukazoval prstom Paule na hojdačku vyrobenú z mohutnej pneumatiky a s úžasom, hrdý na svoju pamäť, výskal na celý dvor. Pamätám si to tu, aj toto si pamätám! Pamätám si to tu, keď som bol malý, pamätám. Úplne si to pamätám!

Teší sa z toho, že si spomína na hojdačku, na ktorej ho Paula hojdala ani nie pred štyrmi mesiacmi. Raduje sa a prská, akoby sa po dlhých rokoch vrátil na dávno zabudnuté miesto. Také malé dieťa nemôže spomínať, hrabať sa v minulosti, lebo minulosť sa mu nestihla stať.

Mami, ja si to tu pamätám, keď som bol malý, bol som tu. Úplne si tú hojdačku pamätám.

Keď si bol malý? Stále si malý. Uvedom sa, chlapča. Pamätám si, ako som ťa kojila. Moje telo si to pamätá a ani dnes to nemôžem nazvať spomienkou, lebo to stále trvá, stále cítim v bradavkách bolesť. A pamätáš sa, Dávid, ako som ti dala lízatko, vybral si

si ho z úst, potiahol po podlahe a potom si ho znova vložil do úst?

Áno, mami, pamätám, úplne si to pamätám, to lízatko, chutilo mi, pamätám si to!

Áno, Dávid, chutilo ti. Vtedy si bol ešte úplne malý, vtedy pred týždňom. Odvtedy si prežil toľko vecí, rozbil, spoznal.

Pamätáš si to, Dávid? Osviež pamäť aj mne, prosím ťa. Čo sa stalo pred týždňom, predvčerom? Čo sa stalo roky pred tým dňom? Roky po ňom? Na všetko som zabudla, aj na to, čo sa stane, aj na to, čo sa možno vôbec nikdy nestalo. Každý deň vznikám znova a znova. Som tu pre teba. Stále prítomná.

Mami, a pamätáš? Pamätáš? Pamätáš?

Už dosť, Dávid! Stačí. Nesor ma. Okamžite prestaň spomínať. Okamžite!

Paula
a
spisovatel'

Paula

Dávid nemal rád krik, hluk, trúbenie áut, hlasnú hudbu a hádky. Aj teraz sa mu z toho chvelo celé telo. Dvere v kuchyni boli otvorené dokorán, akoby mu rodičia zámerne nedávali na výber. Najprv si chcel pred ich hlasnou hádkou zapchať uši a počkať na chodbe, ale toto si musel vypočuť. Chcel vedieť, prečo otec nadáva na deda.

„Tvoj otec nášho syna mentálne znečisťuje! Systematicky! Rozumieš? Alebo je ti to jedno?“ hulákal Dávidov otec a šibrinkoval pred svojou ženou pravicou. Na pleci mu visela taška s notebookom. Paula čistila zeleninu, na muža sa ani nepozrela. Stála pokojne pri kuchynskej linke, na vystretom chrbte jej bez pohnutia spočíval hrubý ohnivý vrkoč. Len ruka s nožikom kmitala o niečo rýchlejšie a okresávala mrkvu do neprirodzene tenkého valca. Paula používala na šúpanie nôž, pretože nože ju na rozdiel od škrabiek na čistenie zeleniny fascinovali. Užívala si lesk čepele a nevedela sa dočkať krájania cibule. Vzrušovalo ju, ako ostrie noža ohrozuje končeky prstov, no v rukách dobrého kuchára nevnikne pod kožu. Keby bola muž, holila by sa britvou.

„Prestaň preháňať. Tomu sa hovorí detstvo. Imaginácia, ak ti to niečo hovorí,“ povedala a ďalej sa venovala mrkve a petržľenu, čím dávala manželovi najavo skutočné priority, popri ktorých jeho vykonštruované obavy o zdravý vývin syna nemajú miesto.

„Ale tvoj syn posiel listy Hitlerovi! Do prdele, veď je decko! Nech si pre mňa za mňa myslí, že vietor je prd jednorožca, ale nemôže si predsa dopisovať s Hitlerom len preto, že mu to tvoj chorý foter prikázal. Jasné, že sa potom budí na zlé sny. Je presvedčený, že ovplyvní dejiny, že zmení chod vecí. To chápeš, čo mu nahovoril? Hitler je podľa teba v pohode na rozvíjanie fantázie?“

„Detský svet je taký. Plný hobitov,“ reagovala Paula tichým hlasom, ignorujúc manželov nával zúrivosti. A najmä, kauzu Hitler považovala za dávno uzavretú. Stalo sa to dávno.

„Plný hobitov?“ Kristián nevychádzal z úžasu.

„Už dávno ste mali byť preč,“ vyčítala mu. Ani ju nenapadlo obzrieť sa, či ich Dávid nepočúva.

„Dávid si myslí, že jeho tieň sa premení na človeka alebo na nejakého ducha, vieš o tom? Tvoj foter od neho chce, aby si denne meral tieň, a ty na to nič nepovieš?!“ vykrikoval a namieril pravicou do tváre. Paula zaborila prsty do rúčky noža.

„Dávid má deda rád,“ pripomenula mu. Krúžky potu na manželovej belasej košeli zväčšovali objem. Podľa tej košele Paula vedela, že Kristián má dôležité stretnutie, a keď je takýto zlostný, pôjde asi o niečo veľmi nepríjemné. Kristián strácal nad sebou kontrolu. Silný tlak, ktorý zažíval v práci, sa v ňom hromadil ako plyn v héliovom balóne a už nutne potreboval vybuchnúť.

„Prečo ľudia fetujú? Tak vieš? Pretože to je jediný spôsob, ako môžeš stretnúť hobita. Do prdele! To chceš, aby sa stalo? Urobiť z neho fetáka? Potom možno bude jeho tieň konečne poletovať po izbe!“

„Preháňaš,“ pokúšala sa nezvyšovať hlas, pôsobiť pokojne.

„To musí skončiť. Rozumela si? Ja ho k tvojmu otcovi nevezmem. Je to aj môj syn. Oстане doma.“

„Fajn. V tom prípade ho zober niekam ty, pretože ty máš vždy kopec času na svoje dieťa.“

„Mária by sa už mala konečne vrátiť,“ povedal jej na to.

Dávid nechcel, aby sa rodičia hádali, ale musel si ich vypočuť a urobiť si poriadok v pochybnostiach. Potreboval sa dozvedieť

o dedovi viac. Prvotnú zvedavosť však premožla túžba po okamžitom zmieri medzi mamou a otcom, medzi otcom a dedom. Mal chuť vtrhnúť do kuchyne, z celej sily zakričať a privolať do rodiny pokoj, ale nemal na to odvahu.

„Keď je ti to jedno, tak zmeraj Dávidovi tieň ty. Choď von a zmeraj mu ho! Tu máš pravítko. Ja ani môj syn nie sme šašovia. Ja mu tieň merať nebudem. Nikto mu ho merať nebude. Vysvetli to láskavo svojmu choromyseľnému otcovi!“ vykrikol Kristián a hodil pravítko o zem. Paulin ryšavý vrkoč sa konečne pohol. Medzi dverami zbadala Dávida.

„Ty ešte nie si obutý?“ spýtala sa ho len tak, bez výčítiek v hlase, a usmiala sa naňho.

„Chcel som sa napiť,“ oznámil šeptom Dávid. Bol celý napätý. Mamin úsmev ho neuvolnil. Neveril mu. Špatila ho zmes falše a bezradnosti. Paulin rozpačitý úsmev sa po chvíľočke vyrovnal do uzulinkej úsečky sťahujúcej črty jej tváre do neutrálneho výrazu. Dávid radšej obrátil hlavu k otcovi. Otec neschopný nahliadnúť do Dávidových myšlienok, ale zvyknutý pracovať pod stresom, rýchlo vyhodnotil situáciu a pobozkal Paulu na líce. Dávid sa cítil previnilo, že si vypočul hádku a dostal tak rodičov do chúlостivej situácie. Mama už nič nepovedala, zotrela si z tváre manželov neúprimný bozk a pokračovala v čistení zeleniny. Kĺzanie noža po povrchu petržlenu nabralo opäť normálnu rýchlosť. V Paule to vrelo, ale pokúšala sa prepnúť do pokojného módu. Prestala si manžela aj Dávida všímať. Obaja mali byť už dávno u deda. Kristián napustil vodu do pohára, bez slova ju podal synovi. Pohládil ho po vlasoch a stisol mu rameno. Dávid si pomyslel, že nič z toho sa nemuselo stať, keby nepožiadaval otca, aby mu odmerala tieň.

Kristián neprítomne kráčal dva metre pred Dávidom, oddelený nielen od syna, ale od všetkého navôkol. S niekým telefonoval. Bez povšimnutia prešiel okolo svojho auta a pokračoval bezprizorne

ďalej, akoby si len vybehol pred dom vyvenčiť mobil. Dávid ho odovzdane nasledoval. Čakal, kedy si otec všimne koniec parkoviska a vráti sa naspäť k autu. Ranné júlové slnko nepálilo tak silno, ale z Dávida tiekol pot ako uprostred žeravého dňa. Aspoň fúkal vietor a osviežoval mu nervami rozpalenú pokožku. Dávid myslel na deda, na to, aké debiliny si vymýšľa a potom sa rodičia kvôli tomu hádajú. Brucho mu pulzovalo, myšlienky vychádzali zo žalúdka. Veci okolo neho odrazu nadobudli významy, ktoré síce vždy registroval, ibaže teraz strácali pridanú hodnotu, zbavovali sa magických vlastností, ktorých existenciu si Dávid želel. Svet prichádzal o nádej stať sa zázračným a prekvapivým. Chcel to zmeniť, ale asi sa to nedá. Tiene sa nikdy na nič nepremenia. Dávidovi sa vlastné myšlienky nepáčili, ale nemohol sa ubrániť poznaniu, že všetko má svoj samozrejmy poriadok a podobu skutočného sveta určujú pravidlá, ktoré jeho vyšinutý dedo nie je ochotný akceptovať. Nepoznal pôvod týchto pravidiel ani ich zmysel. Tušil len ich prítomnosť, platnosť a pravdivosť. Nevedel si to v hlave upratať. Vedel ale niečo tušiť. Dokázal si všímať skutočnosť, vnímať ju tak trochu aj pod povrchom. Tušil pravidlá, tušil ich porušovanie. Sú to pravidlá, ktoré ľudia dodržiavajú, nehádajú sa kvôli nim, pretože tu boli odjakživa. Nikto ich nevymyslel, nedajú sa zmeniť a ich trvalá moc nad svetom nikomu neprekáža. Vietor, ktorý preháňa odpadky po uliciach, nie je prd jednorozca volajúceho o pomoc, tak ako tvrdí jeho dedo. Je to obyčajný vietor. Vietor nič nevie, lebo vietor nemá mozog ani oči. Nevie o ničom, tak ako to nevie ani slnko, rieka a tieň. Dedo trepe. Trepel, povedal otec.

Dávid na chvíľu zastal, aby znehybnil svoj tieň. Pozeral sa na tmavý flak dotýkajúci sa chodníka. Tieň akoby sa vznášal tesne nad zemou, ale len vo výške neviditeľných milimetrov. Vpíjal do seba štruktúru popraskaného asfaltu, vďaka čomu vyzeral ako sloní koža. Ale tieň nie je koža, aj keď tak vyzerá. Je to len nudná šedá škvrna, oddaná Dávidovi a neschopná prejaviť sa inak ako

obrátená projekcia Dávidovej postavy. Pokým Dávid nezdvihne nohu, nepohne sa ani jeho tieň. Iné dieťa by možno nadobudlo spokojné presvedčenie, že tieň je vždy na svojom mieste, preto nikdy nevzlietne ani sa na nič nepremení. Dávid si tým bol tiež istý, ale namiesto pocitu bezpečia cítil rozhorčenie a úzkosť. Pohol sa. S ním sa pohol aj jeho tieň. Nestalo sa nič zvláštne. Plazenie tieňa poslušne kopírovalo Dávidove pohyby a obsahovalo v sebe všetky dôkazy o tom, že dinosaury vyhynuli do posledného (až neskôr v škole sa dozvie o veľkom asteroide, ktorý zrejme zapríčinil ich vyhynutie, o obrovských zemetraseniach, zosuvoch pôdy, vlnách tsunami, silných vulkanických aktivitách, globálnej zime a planéte zahalenej do tmy). Dávid si bol istý, že živého dinosaura nikdy neuvidí, že hobiti a zázračné vrany nejestvujú, že leto strieda zimu a uzdravenie chorobu. Všetko fungovalo podľa znepokojivej predvídateľnosti, ktorá v Dávidovi vzbudzovala hnev a úzkosť a naplňala ho väčšou panikou ako viera v oživené tiene. Preto nechcel ísť k dedovi a preto sa naňho hneval. Dedo je nepriateľom istoty. Dedo klame, že vidí to, čo vidieť nemôže. Ako môže tvrdiť, že tieň sa zmení na človeka alebo na ducha? Dedo je šibnutý, nekoná správne a tým pádom je zlý. Preto otec kričal na mamu, lebo mama nevie, aký je dedo zlý.

Ešte raz sa pozrel na svoj tieň, dal mu poslednú šancu zmeniť tvar, oddeliť sa od jeho nôh.

Zdvihol hlavu a pozrel sa na otca. Otec stál pri výjazde z parkoviska. Telefonoval a zároveň pátral pohľadom po svojom aute.

Ticho šoféroval. Uvažoval, akú tému zvoliť na rozhovor so synom. Chcel, aby Dávid na ich hádku s Paulou zabudol. Povie synovi, ako veľmi má mamu rád. Možno by mu mohol porozprávať o spoločnom pláne. Dať mu sľub, o ktorý sa namiesto Kristiána postará budúcnosť. Na jej pleciah sa dá naložiť pred deckom všetko. Pôjdu cez víkend spolu na ryby. Bola by to v ich životoch novin-

ka – ísť na ryby. Koľko stojí udica? Nepotrebujú povolenie? Čo sa robí s rybami? Šľahne ich o kameň? Pustia ich späť do vody.

„Ako sa má Marek?“ opýtal sa nakoniec na Dávidovho spolužiaka zo škôlky, o ktorom nič nevedel, ale Dávid ho často spomínal.

„Neviem,“ odpovedal Dávid.

Kristiánovi napadlo, že Dávid sa môže cítiť vinný za ich hádku. O to viac sa našťval na svokra. Hneval sa, že kvôli nemu kričal na Paulu. Opäť mu praskali nervy. Padlo mu vhod, že mu debil v červenom BMW skrížil cestu a takmer spôsobil haváriu. Tresol pásťou na klaksón. Rozčúlene sledoval, ako BMW prekračuje rýchlosť, predbieha autá v obidvoch pruhoch a nebezpečne kľučkuje, toho arogantného čuráka evidentne nezaujímá, že môže niekoho zabiť.

„Máš deda rád?“ vyhrklo z Kristiána odrazu. Ani sa to nechcel opýtať, rád by vzal otázku späť.

Dávid netušil, aká odpoveď je správna. Zadržoval nutkanie pusť sa do plaču. V zrkadielku videl otcove oči, ako mechanicky sledujú situáciu na ceste. Na prvý pohľad vôbec nečakali na odpoveď, ale niekde pod povrchom otcových zreničiek odčítal nervozitu a zlosť unavenej ľudskej bytosti, ktorá potrebuje, aby ju jej blízki, ich odpovede upokojovali. Práve teraz Dávid. Jeho odpoveď. Pozoroval kútiky otcových úst očakávajúc, že sa nadvihnú v milosrdnom úsmeve, ktorý razom zmetie z Dávida všetok stres. Chcel od otca počuť, že dedo je človek, ktorého má mať rád. Potreboval od neho radu, najlepšie rovno správnu odpoveď, ako keď s otcom spoločne pozerajú filmy o zvieratách a o vesmíre a otec mu odpovedá na desiatky otázok. Považoval za smrteľne dôležité, ako otcovi odpovie, akoby na jeho odpovedi závisela budúcnosť celej rodiny. Zmätko mu sťahoval žalúdok, mával detskou hlavou a útlým telom. Vzduch v aute zrýchľoval prúdenie, tlačil sa Dávidovi do hrdla a trhal mu krk. To čo sa s ním práve dialo, bolo v jeho živote niečo nepríjemne nové. Bola to chvíľa, keď sa musí

človek rozhodnúť napriek tomu, že je ešte len dieťa, väčšinou spokojne odovzdané okolnostiam, ktoré rozhodujú zaň. Trápil sa, akú odpoveď zvolíť, keď ani jedna z možností zrejme nie je správna ani nesprávna, rozbíjalo to jeho doterajšie videnie sveta jednoducho rozdeleného na veci dobré a zlé, dovolené a zakázané.

„U deda je dobre,“ prehovoril neisto, vydýchol vetu zo seba ako dlho zadržíavaný vzduch. Odpoveď, ktorá mu ledva vyliezla zo suchého hrdla, pohltil zvuk klaksónu a otcov výkrik.

„Čo dnes všetkým drbe?! Ktorý chuj im dal vodičák, idiotom?!“

Vtedy, asi pred dvoma, troma rokmi, potrebovala zariadiť pár pracovných vecí, poslať niekoľko mailov. Dávida si chvíľu nevšímala. Bol podozrivo ticho. Paula vyšla z izby. Objavila ho na záchode, ako odstraňuje toaletný papier z kartónovej rolky.

„Čo to robíš, Dávid?“

„Toto potrebujem,“ ukázal mame obnažený kartónový valec. Na dlážke sa váľali kusy potrhaného toaletáku. Keď sa Paula naňho karhavo pozrela, nevidela v jeho vzrušených belasých očiach žiadne výčitky, ale akési zanieťenie, takmer posadnutosť.

„Na čo ti to je?“

„Tam dám list, aby tam bol,“ prezradil Dávid, vtedy ešte ledva spájaj slová do viet.

„Aký list?“ opýtala sa, poľavila z prísneho tónu, bola úprimne zvedavá.

„List, čo mi dal dedo, pre zlého človeka, robil zle, pošlem mu ten list a tam sú písmenka, nech nerobí zle ľuďom, lebo robil zle aj deťom, a on si to prečíta a už nebude zlý, lebo dedo mu to zakáže, a bude to mať šťastný koniec, lebo nebude zlý ten ujo, ale bude dobrý,“ vysvetľoval Dávid rýchlym tempom, ledva sa stačil nadýchnuť, slová z neho odrazu liezli von ako z úst športového komentátora.

„Aký zlý ujo?“

„Hitler,“ povedal, pričom zrejme po prvý raz v živote umiestnil špičku jazyka za horné zuby tak, že vyslovil r správne ako r a nie ako l. Možno preto, že sa mu chveli pery. Očividne netušil, čo robí, o čom hovorí, ale bol taký napätý a zažraný do veci, akoby túto aktivitu považoval za životné poslanie. Vedel, že to musí urobiť.

„Prečo máš dať ten list do rolky od záchodového papiera?“ spýtala sa Paula. Zdalo sa jej to rovnako choré ako samotný list Hitlerovi.

„Dedo povedal,“ prezradil Dávid.

Do Pauly vstúpila nekontrolovateľná zlosť. Nechala Dávda na záchode. Vtrhla rozzúrene do kuchyne, schmatla mobil. Dedo nedvíhal. Poslala mu esemesku plnú preklepov s tromi výkričníkmi na konci, nech sa jej okamžite ozve. Vrátila sa na toaletu.

„Daj mi ten list!“ zakričala. Dávid sa nechápavo pozrel na mamu. Netušil, prečo sa hnevá.

Vytiahol z vrečka pokrčený list. Začal ho trhať na malé kúsočky. Niektoré kusy papiera hodil do záchodu a niektoré si napchal do úst.

„Zbláznil si sa?“ jačala Paula.

„Dedo povedal, že list nemôže nikto vidieť. Len Hitler,“ mľaskal Dávid.

Vtedy na otca po prvý raz v živote hulákala. V jedinom telefonáte mu všetko vrátila, vynadala mu za to, ako ich s mamou vždy nakoniec o všetkom presvedčil, donútil ich tolerovať alebo robiť veci, ktoré im neboli po vôli, ale nakoniec obe cítili, že všetko, čo si želá, robia dobrovoľne, pretože osedlal ich vôľu a zneužil ich nekonfliktné povahy.

Naložila mu za to, ako mu všetci vychádzali v ústrety len preto, že sa ho báli sklamať, ako sa pred ním s nevôľou a odovzdane schovávala vykonávaním jeho nárokov, ktorým radšej podľahla, schúlila sa v nich do kľbka namiesto toho, aby sa im vzoprela.

Kričala naňho. Zatrhla mu šialenstvo. Bolo to dávno, pomaly už na to zabudla.

Teraz, keď na ňu Kristián kvôli jej otcovi podráždene vyletel, si na to opäť spomenula. Veľmi jasne, akoby sa to stalo včera, a opäť pocítila rovnakú prudkú zlosť.

Vybrala z priečinka „Chata Foto“ fotku, na ktorej bol jej syn len v plavkách, odhora dole natretý hustým blatom ako amazonský šaman, a zavesila ju na Facebook. Vstala od počítača, aby skontrolovala polievku a spravila si kávu. Vrátila sa do obývačky k počítaču. Kým bola v kuchyni, dostal zafúlaný Dávid iba jeden lajk od švagrinej s komentárom „Aký bonbónik:).“ Vzápätí pribudli dva povinné lajky od kolegyň z práce s komentármi „Celý ty:.)“ a „To je socha?“ Paule nezišla na um lepšia reakcia ako smajlik. Zasiahla ju výčitka, že namiesto toho, aby pracovala, opäť zásobuje svoju časovú os fotkami. Cez leto si vybavila na piatky home office. Dnes mala v pláne napísať len jeden PR rozhovor s generálnym riaditeľom poisťovne. Počítala, že jej to zaberie tak hodinku, potom chcela nahádzať veci do práčky, vyžehliť Kristiánove košeľe a obhodiť byt. Otvorila si ďalšie okno, aby skontrolovala maily a stiahla si podklady na rozhovor. Kým sa jej sťahovali štyri pédééfka s informáciami od klienta, čekla lajky pod Dávidovou fotkou. Pribudol lajk od Kristiána.

Vrátila sa do kuchyne. V kuchyni zdvihla zo zeme pravítko, ktoré tam Kristián v zlosti šmaril. Poťažkala ho v ruke, poobzerala si ho zo všetkých strán a sadla si na stoličku. Priesvitné umelohmotné pravítko položila pred seba na kuchynský stôl. Hlavu si oprela do obidvoch dlaní a pozerala sa na svoj odraz v pravítku. V byte vládlo strašidelné ticho. Posledné dni, možno mesiace, sa s ním vôbec nestretla. Bola lapená v sieti zvukov rodiny, Dávida, televízie, kancelárie, porád, prezentácií, ulice, obchodov, záchodovej ventilácie, a to bolo dobre, život ju držal nad vodou viac ako ticho. Ticho by

ju mohlo zabiť. Pripadala si v ňom prebytočná alebo ako votrelec. Bolo to ticho niekoho cudzieho.

Myslela na otca. Na to, akým vytrvalým vymáhačom pozornosti vždy bol. Aj mamina smrť je výsledkom jeho dotieravosti. Existuje súvis medzi smrťou mamy a jeho sugestívnymi hrami? Toto obvinenie nechcelo dať Paule pokoj, pravidelne útočilo na jej vedomie. Odmietala to však považovať za svoju myšlienku. Bola to nechutná vtieravá lož, konšpirácia, za ktorú sa pred sebou hanbila, akoby už len náznakom takejto *cudzorodej* úvahy páchala krvismilstvo. Pre dôvod na hnev jej stačilo, aby vnímala otca, ako zaťatého človeka, ktorému musí všetko patriť. Zdalo sa jej, že aj hračky, s ktorými sa ako dieťa hrávala, sú od neho len požičané. Nedokázala ich ani používať, kým k nim nedostala od otca vyčerpávajúci manuál. Bála sa hračiek vôbec dotknúť, aby ich svojou všednosťou nezbavila magických vedľajších účinkov, ktoré očakával od hračiek jej premotivovaný nápaditý otec. Všetko bolo jeho, nikdy nemala nič svoje. Otec patrí k ľuďom, ktorí rozdávaajú aj to, čo je dávno vaše, a malé dieťa nemá šancu túto na oko nevinnú krádež odhaliť. Vďaka tomu aspoň vypestoval v Paule kvality potrebné pre prácu v PR a v marketingu, kde sa očakáva schopnosť vedieť ľuďom vysvetliť služby, ktoré nepotrebujú využívať. Otec Paule objasňoval, ako sa má s čím hrať, aby mohla vnímať život čo najčarovnejším spôsobom a pochopila, že fabulácia je magickým korením, či rovno motorom reality. Naťahoval jej detskú invenčnosť ako gumu, ktorá čoskoro praskne. Takmer nič nemohlo vyjadrovať len svoj prostý účel, a pritom otec, stavebný projektant, mal knižnicu plnú literatúry o funkcionalizme a konštruktivizme. K týmto knihám pristupoval s rešpektom ako k svojmu ideologickému manifestu, a napriek tomu obyčajnú varechu vyzdobil tak, aby bolo Paule jasné, že varecha nie je len varechou, ale trusom mimozemšťana, ktorý dodáva jedlu správnu chuť. Holé fakty obliekal do vrstiev metafyzického gýča. Bolo jej to nepríjemné napriek tomu, že metafyzický charakter detstva je prirodzený, ak

nie je rovno jeho podstatou, ale nikto dospelý to nemôže povedať s empirickou istotou, pretože v istej chvíli zrelosti prestane byť naše detstvo osobnou skúsenosťou, stane sa premlčaným skutkom. Ale to nebráni človeku domnievať sa, že jeho detstvo sa odohráva stále dokola, i keď len v pamäti, v zavádzajúcej skratke, ako trailer na vlastnú minulosť. Dieťa v nás vraj ostáva neustále ako vnútornosť, do ktorých nevidíme. Paula si spomína na otcove zanietene prednášky o tajomnom skrytom univerze v detskej izbe, na jeho epické nájazdy do jej sveta, aj na to, ako presahovali jej chápanosť. Teraz vie, že to bolo aspoň na niečo užitočné. Nielen na prácu v PR, ale aj na to, aby sa v dospelom veku nedostala do panických rozpakov, hneď ako narazí na šialenstvo, ktoré na Pauline počudovanie jej blízki považujú za normu. Tým, že ju otec okázalo vnáral do sveta nepravdepodobností (a vyvíjal v tomto smere naozaj obrovské úsilie) miesto toho, aby ju pripravoval na *skutočný* život, naučila sa nebyť už takmer ničím neočakávaným prekvapená. *Keď každé ráno trikrát preskočíš zrnko hrachu, v dospelosti budeš vedieť lietať.*

Naprogramoval Paule aj sny, ktoré sa jej snívali. Pred spaním sa s ňou dlho rozprával, pôsobil na ňu, manipuloval jej vedomím, snažiac sa zinscenať jej sen. *Dnes sa ti bude snívať o ranených jednorožcoch, Paula, zachrániš im život bozkom na kopytá. Tu máš, Paulinka, toto je podkova jednorožca (ohnutá polievková lyžica), strč si ju pod vankúš.*

Organizoval a vychovával jej fantáziu, akoby si myslel, že dieťa je prázdna nádoba, neschopná naliať do seba predstavivosť. To isté teraz robí Dávidovi.

Otec jej možno fyzicky nevenoval až toľko času ako mama, ale aj tak sa jej zdá, že jej oveľa viac zaplnil detstvo ako matka. Možno sú to iba precitlivené spomienky naňho, ľútosť, že zakaždým spolu niečo premeškali, nedokončili, a je na nej, aby to pri najbližšom možnom kontakte spolu dohnali. Pauline zásluhy na ich dobre fungujúcom vzťahu nemohli nikdy klesnúť. Žila v presvedčení, že